

Κείμενο 1

Η 35χρονη Εσμά δεν θα περιμένει άλλο

Άρθρο της Ιωάννας Φωτιάδη, δημοσίευση στην εφημερίδα Καθημερινή.

Την απάντηση «δεν μπορώ» η Εσμά, πάλαι ποτέ υπάλληλος στην περιφέρεια της Σμύρνης, έμοιαζε να μην έχει ξεστομίσει ποτέ. Πήρε πτυχίο νομικής, ενώ είχε ήδη τρία παιδιά. Επέζησε δύο μήνες στη φυλακή. Πέρασε μόνη της τον Έβρο με τα παιδιά, το μικρότερο στους ώμους, για να γλυτώσει τη δίωξη. Στην Αθήνα πηγαινοερχόταν χαμογελαστή σε υπηρεσίες και πρεσβείες, για να βρει νόμιμους τρόπους να περάσει στην Ευρώπη. Μόνο όταν αντιλήφθηκε ότι η πολυπόθητη επανένωση με τον άντρα της, που δεν είχε δει για πάνω από ενάμιση χρόνο, θα αργούσε περισσότερο από όσο υπολόγιζε – «τέλος του 2018 στην καλύτερη περίπτωση» - τα ζωηρά μαύρα μάτια της σκοτείνιασαν.

Πριν από δύο εβδομάδες η «Κ» την είχε συναντήσει για μια ακόμα φορά, σε μια βεράντα στην Κυψέλη, όπου μαζί με τις φίλες της, εξόριστες και εκείνες από το καθεστώς Ερντογάν και αποκομμένες επί του παρόντος από τους συζύγους, μοιράζονταν έγνοιες και όνειρα πάνω από ένα τραπέζι με τούρκικο πρωινό.

Ομιλητική και αεικίνητη μας περιέγραψε γλαφυρά τις καθημερινές της περιπέτειες, ενώ τάιζε τον μικρό της γιο. Τίποτα δεν προμήνυε αυτό που θα συνέβαινε. Ξημερώματα της Κυριακής και λίγες ώρες αφού η 35χρονη γυναίκα είχε εγκατασταθεί στο τρίτο κατά σειρά διαμέρισμα του τελευταίου 10ημέρου, ένιωσε ξαφνική αδιαθεσία. Διεκομίσθηκε με καθυστέρηση στο νοσοκομείο, αλλά η καρδιά της την είχε προδώσει. Τα τρία της παιδιά, δέκα, επτά και τριών χρονών, την περίμεναν ως χθες να γυρίσει. «Ξέρουν ότι η μαμά νοσηλεύεται και θυμώνουν που δεν πηγαίνουμε να τη δούμε» μεταφέρει στην «Κ» επιστήθια φίλη της. «Ήταν υγιέστατη, απλώς είχε ομολογουμένως κουραστεί από τις απανωτές μετακομίσεις και ματαιώσεις».

Ο αιφνίδιος θάνατος της Εσμά έφερε βίαια στην επιφάνεια ερωτήματα σχετικά με όσους ζουν στο περιθώριο του συστήματος και σε ένα καθεστώς παρατεταμένης προσωρινότητας. Ποιους ενημερώνει το νοσοκομείο, όταν δεν υπάρχει συγγενής πρώτου βαθμού; Πού θα επιθυμούσε η εκλιπούσα να ταφεί; Στην Τουρκία, όπου βρίσκονται οι γονείς της, αλλά και η ίδια ήταν πλέον ανεπιθύμητη; Στη Γερμανία που δεν γνωρίζει αλλά φανταζόταν ως Γη της Επαγγελίας;

Το σμίξιμο με τον άντρα της που τόσο λαχταρούσε δε θα το ζήσει. Όμως, με έναν παράδοξο τρόπο ο θάνατός της «ξεμπλόκαρε» χρονοβόρες διαδικασίες. Οι γερμανικές αρχές διευκόλυναν τη μετάβαση του Μεχμέτ Αλί στην Ελλάδα για τα διαδικαστικά. Ταυτόχρονα, επιτυγχάνεται η μετάβαση των παιδιών στη Γερμανία, όπου τελικά φαίνεται ότι θα «αναπαυθεί» και εκείνη. Τις ώρες που γράφονται αυτές οι γραμμές ο μπαμπάς των παιδιών παρουσία ψυχολόγου θα ανακοινώνει στα παιδιά ότι η γενναία μαμά τους δε θα τα συνοδεύσει στο υπόλοιπο ταξίδι.

Κείμενο 2

Το ακόλουθο (ελαφρώς διασκευασμένο) κείμενο αντλήθηκε από συνέντευξη του Τίτου Πατρίκιου, δημοσιευμένη στο περιοδικό του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ «Σπείρα», τ. 7, Δεκέμβριος 2013. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο <https://www.kethea.gr/Portals> στις 25. 04. 2021.

- Κύριε Πατρίκιε, πώς αντιλαμβάνεστε εσείς την έννοια «αλληλεγγύη»;

«Για την αλληλεγγύη όλοι μιλάμε και σήμερα ακόμα πιο πολύ. Όμως, είναι πολύ δύσκολο να την εφαρμόσεις. Γιατί στα λόγια είναι καλή, αλλά στην πράξη έχει δυσκολίες. Και πρώτα πρώτα αλληλεγγύη με ποιον; Μόνο με τους γνωστούς; Μόνο με τους φίλους; Μόνο με τους συγγενείς; Ή ακόμα και μ' έναν άγνωστο; Ίσως η δυσκολότερη πραγμάτωση της αλληλεγγύης είναι με κάποιον που δεν ξέρεις. Διότι, όταν είσαι αλληλέγγυος με έναν γνωστό, ίσως έστω και ασυνείδητα, περιμένεις και κάποια ανταπόδοση ή τουλάχιστον κάποια αναγνώριση. Ενώ, όταν δείξεις αλληλεγγύη προς έναν άγνωστο, δεν περιμένεις τίποτα από εκείνον και αυτό πιθανότατα να είναι η πιο ουσιαστική της μορφή. Λοιπόν, είναι καλό να μιλάμε για αλληλεγγύη, αλλά, για να την πραγματώνουμε, χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια απ' ό,τι συνήθως νομίζουμε. Και πηγαίνοντας αυτή τη σκέψη λίγο πιο πέρα, αλληλεγγύη δεν είναι μόνο η συμπαράσταση σε έναν άνθρωπο που έχει ανάγκη και το ζητάει, αλλά πολλές φορές και σ' έναν άνθρωπο που έχει ανάγκη, αλλά δεν τη δείχνει και πρέπει να το ανακαλύψεις εσύ ο ίδιος.»

- Η αλληλεγγύη χρειάζεται προσπάθεια. Εσείς στη ζωή σας πώς έχετε βιώσει αλληλεγγύη; Ποιοι σας βοήθησαν;

«Εγώ βίωσα αλληλεγγύη σε μεγάλες δυσκολίες, ιδίως έξω από την Ελλάδα. Είδα ξένους φίλους να μου προσφέρουν στέγη και τροφή, όταν τα χρειάστηκα, και είναι πράγματα που δεν ξεχνώ, είναι πράγματα που όχι μόνο με βοήθησαν να τα βγάλω πέρα στη ζωή μου, αλλά με εμπλούτισαν στον τρόπο που μπορώ να επικοινωνώ με τους ανθρώπους. Πλούτισαν την ίδια μου τη ζωή και από αυτή την άποψη διατηρώ φιλίες που κρατάνε, πάνω από μισό αιώνα τώρα.»

- Πιστεύετε ότι μπορούμε οι άνθρωποι να περάσουμε από το «εγώ» στο «εμείς»; «Μπορούμε, μπορούμε. Αλλά, όταν έχουμε καταλάβει και το «εγώ», και κυρίως, όταν έχουμε καταλάβει ότι πολλές

φορές χρησιμοποιούμε το «εμείς» ως ψευδώνυμο και ότι δεν ενδιαφερόμαστε πραγματικά για τους άλλους, αλλά για τον εαυτό μας. Λοιπόν, γι' αυτό να το προσέχουμε το «εμείς» και να διακρίνουμε πότε είναι αυθεντικό και πότε είναι ψευδώνυμο του “εγώ”»

Κείμενο 3

Ο ουρανός

Από τη συλλογή της Όλγας Βότση «Ο μεγάλος ήχος» (1965), στο βιβλίο ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, τόμος Α' (1951-1973), Οι εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα: 1989.

Χιλιάδες πόθησαν στη μεγάλη σου θάλασσα να πνιγούνε,

χιλιάδες ανοίξαν τα χέρια τους να σε κλείσουν,

κάτω από τ' άφατο βάρος σου γλυκά να λυγίσουν.

Για τούτο σε είπανε πνεύμα, σε είπανε μάτι Θεού,

Άγριο μονοπάτι σε κράξαν της λευτεριάς,

με την καθαρή λαχτάρα τους σε τυλίξαν

το αόρατο κέντρο να γίνεις της μουσικής,

να ζώνεις τη μέση μας, να χώνεσαι στην καρδιά μας:

Άνοιγμα, που δείχνεις το δρόμο στη μεγάλη ευτυχία που φέρ-

νει,

την ευτυχία που έχει της γης τις μικρές χαρές αρνηθεί.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις την Εσμά, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο Κείμενο 1. (50-60 λέξεις)

Μονάδες 15

Ερώτημα 2° (μονάδες 10)

Αν ο στόχος της αρθρογράφου στο Κείμενο 1 είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με την ιστορία της Εσμά, να εντοπίσεις πέντε γλωσσικές / εκφραστικές επιλογές που να υποστηρίζουν την πρόθεσή της.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

Ο Τίτος Πατρίκιος χρησιμοποιεί β' ρηματικό πρόσωπο ενικού και α' ρηματικό πρόσωπο πληθυντικού αριθμού στην πρώτη απάντησή του στο Κείμενο 2. Να αναζητήσεις τους λόγους που κατά τη γνώμη σου δικαιολογούν αυτή την επιλογή.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Σε 150-200 λέξεις να ερμηνεύσεις λαμβάνοντας υπόψη και τρεις κειμενικούς δείκτες του Κειμένου 3 το συναισθηματικό κλίμα του ποιήματος. Παράλληλα, να εκφράσεις τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σου προκάλεσε η ανάγνωσή του.

Μονάδες 15